

УДК 378

DOI: 10.31376/2410-0897-2022-3-50-65-70

ЕКОНОМІЧНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Шевель Борис Олександрович

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри технологічної і професійної освіти
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка
e-mail: borisgly@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-3608-7980

У статті обґрунтовано доцільність удосконалення економічної підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій відповідно до умов упровадження Концепції «Нова українська школа». Визначено місце економічної складової в проектно-технологічній діяльності на уроках трудового навчання та технологій у закладах загальної середньої освіти та у фаховій підготовці майбутніх учителів трудового навчання та технологій. Акцентовано увагу на важливості підготовки здобувачів вищої освіти до проведення уроків з підприємницьким тлом, здійснено аналіз шляхів формування в них економічної компетентності.

Ключові слова: майбутні вчителі технологій та трудового навчання, економічна складова, підготовка, галузь «Технології», проектна діяльність.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Відповідно до реалій сьогодення постає проблема вдосконалення змісту підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій. Йдеться про його економічну складову, адже врахування саме цього аспекту дає можливість здійснювати професійну діяльність з урахуванням умов сучасного суспільства до фахівців цього профілю.

Висока соціальна значущість результатів їх діяльності зумовила необхідність пошуку нових форм удосконалення їхньої професійної підготовки, формування економічної компетентності.

Таким чином, підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій повинна охоплювати як суто фахові знання, уміння та навички й компетентності, так і економічні: формування економічної культури, економічної ерудиції, підприємницької компетентності тощо.

Урахування економічної складової спрямовує на відбір змісту навчального матеріалу, який сприяє формуванню таких знань, вмінь і навичок здобувачів освіти, що дозволяють орієнтуватися в сучасній підприємницькій діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різноманітні аспекти економічної освіти досліджували В. Андрущенко, І. Богданова, О. Борисова, В. Кремень, О. Падалка та ін.

Упровадження економічної підготовки й економічного виховання через систему трудової підготовки розробляли такі науковці, як Г. Левченко, В. Мадзігон, В. Сидоренко, Д. Тхоржевський, О. Коберник, В. Курок та ін.

На основі аналізу проведених досліджень можна зробити висновок, що сьогодні гостро постала проблема в належній економічній підготовці студентів неекономічних напрямів підготовки взагалі та вчителів трудового навчання та технологій зокрема.

Мета статті: дослідження особливостей упровадження економічної складової до системи підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Учитель трудового навчання та технологій відіграє важливу роль у формуванні особистості учня, розвитку його здібностей і обдарувань, наукового світогляду. Він має забезпечувати ознайомлення учнів з основами сучасного виробництва, основними технологічними процесами, основами технічної творчості, дослідної діяльності, набуття навичок роботи зі знаряддями праці різних рівнів складності, формування техніко-технологічних, економічних знань і вмінь. Усе це має сприяти професійному самовизначенню школярів, формуванню в них якостей, необхідних для трудової діяльності в різних галузях виробництва, подальшого їх навчання та професійного вдосконалення. Соціально-педагогічна важливість зазначеної проблеми зумовлює необхідність удосконалення змісту та методики підготовки майбутнього вчителя трудового навчання та технологій за рахунок удосконалення змісту економічної складової.

У сучасних умовах реформування освіти в Україні вчитель трудового навчання та технологій повинен володіти всіма ключовими компетентностями для того, щоб сформувати їх у школярів. Адже не можна передати учням того, чого ти сам не маєш і не вмєш робити. Відповідно до Концепції «Нова українська школа» однією з ключових компетентностей, яку необхідно формувати в учнів, є ініціативність і підприємливість. Отже, важливою складовою в професійній діяльності вчителів трудового навчання та технологій є передавання учням знань, формування вмінь та навичок з основ підприємництва як елемент навчання, а також виявлення творчих здібностей, ініціативності, підвищення мотивації до навчання, до професійного самовизначення учнів відповідно до їхніх здібностей і переконань [1].

Так, у своєму дослідженні О. Коберник, узявши за основу запропоновані науковцями України сім ключових (надпредметних) компетентностей, визначив їх структуру та зміст у технологічній освіті, охарактеризував місце економічної складової, сформувавши підприємницьку компетентність майбутніх учителів технологій. Це пояснюється важливістю для технологічної освіти формування в учнів основної школи економічної грамотності, яка має складові: знання основ економічного аналізу господарської діяльності та підприємництва, уміння визначати собівартість продукції і витрати на виробництво, здійснювати мінімаркетингові дослідження, розраховувати рентабельність виготовленої продукції; здатність співвідносити власні економічні інтереси й потреби з наявними матеріальними, трудовими й природними ресурсами, інтересами й потребами інших людей та суспільства; готовність організувати власну підприємницьку діяльність, складати, здійснювати й оцінювати бізнес-проекти, розробляти прості моделі дій та прийняття економічно обґрунтованих рішень у динамічному світі; аналізувати й оцінювати власні професійні можливості, здібності та співвідносити їх з потребами ринку праці [2, с. 89].

Таким чином, майбутній учитель трудового навчання та технологій повинен бути готовий до реалізації цих завдань, зокрема шляхом проведення уроків з підприємницьким тлом. Це можливо лише за умови формування економічних понять на уроках трудового навчання як основи економічної підготовки учнів та спрямованості занять на формування підприємницьких здібностей через зміст навчального предмета, форми, методи, технології.

Орієнтуючись на європейські стандарти, українська двоступенева система вищої освіти «бакалавр – магістр» повинна при підготовці бакалаврів більше уваги приділити практичним навичкам, а при підготовці магістрів – забезпечити нерозривний зв'язок з наукою.

Як свідчить проведене нами дослідження, суттєве значення для вдосконалення економічної складової підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій має варіативна частина змісту освіти, яка покликана розширювати й конкретизувати базові знання і уміння. В економічній підготовці студентів, майбутніх учителів технологій, доцільно зберегти традиційний підхід, але дещо в іншому аспекті. Перший рівень (бакалаврат) повинен включати базовий стандарт економічної підготовки. Він є обов'язковим для вивчення всіма майбутніми вчителями трудового навчання та технологій. Це має бути вступний курс до економіки, що стосується масштабних і життєвих економічних проблем, які безпосередньо розглядаються на уроках трудового навчання.

Особливо варто звернути увагу на використання економічних знань під час організації проектної діяльності учнів. Так, наразі існує чітка структура поетапної реалізації творчого проекту на уроках трудового навчання в загальноосвітніх школах. До її складу входить проведення мінімаркетингових досліджень, спрямованих на вибір об'єкта проектування та доцільність його виготовлення. Мета проведення маркетингових досліджень полягає в збиранні потрібної інформації та використанні її при створенні та просуванні товару; доцільності виконання проекту з точки зору економії матеріалів та енергоресурсів. Тому під час роботи над творчим проектом необхідно здійснювати елементарні мінімаркетингові дослідження, які б дозволили зробити висновок, що виріб матиме свого споживача, а також навчати учнів знаходити оптимальні варіанти проектних конструкцій із мінімальними матеріальними затратами. До того ж обрані варіанти проектних конструкцій, на відміну від аналогічних, повинні мати низку переваг.

Галузь проведення мінімаркетингових досліджень достатньо різноманітна. Серед найбільш поширених методів, які застосовуються при виборі об'єкта проектування, назовемо такі: спостереження, порівняння, опитування, аналіз, синтез, анкетування, інтерв'ювання та ін. Отримані результати доцільно оформлювати у вигляді пояснювальної записки, маркетингової мінідовідки, анкети з висновками, різноманітних діаграм і т. ін., що дасть змогу проектанту переконатись у необхідності та доцільності створення певного виробу [3].

Ще одним прикладом упровадження економічної складової підготовки є економічне обґрунтування виготовлення запланованого виробу. Сутність виконання економічних розрахунків полягає у визначенні доцільності реалізації проекту з точки зору економії коштів на використанні конструкційних матеріалів, енергоресурсів, оплаті праці під час виготовлення виробу. Тому вчителю потрібно звертати увагу учнів на те, яким може стати проект у цілому – прибутковим чи збитковим.

У процесі виконання творчих проектів трапляються випадки, коли загальна вартість виробу виявляється набагато більшою за ринкову ціну. Зрозуміло, що створений виріб не купуватимуть, оскільки на ринку є широкий вибір аналогічних виробів, які мають більш прийнятну ціну. Отже, слід заздалегідь ознайомити учнів із поняттям «собівартість» (до речі, поняття «собівартість» і «матеріальні витрати» не тотожні) і запропонувати самостійно виконати нескладні економічні розрахунки щодо витрат на конструкційні матеріали (а можливо, і спеціальні інструменти, які іноді потрібно купувати для виконання окремих технологічних операцій), електроенергію, оплату праці та зробити висновки стосовно подальших кроків реалізації проекту.

Виходячи із зазначеного вище, доцільно констатувати, що вдало виконати творчий проєкт можна лише за умов якісного виконання всіх завдань на кожному етапі роботи, у тому числі й пояснювальної записки проєкту, яка має бути оформлена грамотно [3].

Відсутність єдиної системи знань з дисциплін економічного циклу та єдиного підходу до них зумовлена рамками чинних навчальних програм. Серйозним недоліком програм є те, що вони лише фрагментарно забезпечують єдність цих знань, частково забезпечують єдиний підхід до навчального матеріалу, не враховують прогалин у знаннях студентів з вивчаємих дисциплін. Це спричиняє перевантаження студентів, поверхнєве вивчення ними навчальних дисциплін економічного циклу, що негативно впливає на подальше засвоєння фахових знань і формування професійних умінь і навичок.

Таким чином, на освітньому ступені «Бакалавр» доцільно вводити навчальну дисципліну «Економіка та організація виробництва».

Програма вивчення цієї дисципліни передбачає вивчення основ теорії та практики підприємництва як провідної форми господарювання за умов соціально орієнтованої ринкової економіки. Вона побудована таким чином, щоб, вивчаючи матеріал, була можливість використовувати та розглядати як навчальні завдання, так і конкретні ситуації практики підприємницької діяльності. Особлива увага акцентується на підготовці майбутніх учителів технологій та трудового навчання на здійснення проєктної діяльності, на проведенні маркетингових досліджень та економічних розрахунків.

Характерною особливістю цього курсу є спільна предметна діяльність викладача і навчально-пізнавальна діяльність студентів в освітньому процесі, формування в майбутнього вчителя технологій та трудового навчання економічно важливих якостей. Сформовані таким чином наукові, психолого-педагогічні, методичні знання й уміння дають можливість майбутньому вчителю технологій вирішувати основні завдання з формування в учнів основної школи системи знань про сучасне виробництво відповідно до ідей і концепції технологічної освітньої галузі.

Технологія впровадження економічної підготовки вчителя технологій реалізується шляхом побудови системи теоретичних знань і практичних умінь; встановлення необхідного рівня знань з кожної теми; визначення для кожної теми методів, форм і засобів навчання, що забезпечать необхідний рівень засвоєння знань та формування вмінь; визначення загальної логічної послідовності подання навчального матеріалу.

Однією з основних причин низького рівня економічних знань студентів є низька мотивація, що становлять основу професійної компетентності майбутніх учителів технологій, і низький рівень реалізації принципу їхньої професійної спрямованості. Знання з цієї дисципліни постають як кваліфікована вимога до вчителів технологій. Тому професійна спрямованість навчання – це необхідна умова викладання економічних дисциплін для студентів на пряму підготовки «Технологічна освіта», що дає можливість показати, як застосовуються на практиці знання економіки та організації підприємницької діяльності.

Реалізація сучасних вимог до професійної підготовки майбутніх педагогічних фахівців означеного профілю має на меті досягнення інтегрованого кінцевого результату навчання, в якості якого можна розглядати сформованість у випускників професійної компетентності як єдності психолого-педагогічних знань та вмінь, здібностей та готовності до розв'язання професійних завдань – від особистісних до соціальних та професійних, та економічної компетентності, яка визначає володіння економічною діяльністю на достатньо високому рівні, готовність до використання набутих економічних знань та вмінь у професійній галузі тощо.

Проведений аналіз наукових підходів до проблеми формування економічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій вказує на широкий спектр досліджень як вітчизняних, так і закордонних фахівців.

У зв'язку з втратою постійного «живого» контролю за освітньою діяльністю і переходом до технологій інтернету перед викладачами постала проблема пошуку нових шляхів стимулювання здобувачів освіти до навчальної діяльності.

Одним з них може стати комплексне використання безкоштовних програмних засобів. Мова йде про поєднання впровадження хмарних сервісів Google та мобільного додатку для смартфонів Viber.

Неодмінною складовою навчального процесу є контроль й оцінювання знань студентів. Поєднання можливостей сервісів Google та Viber значно спрощують цей процес. Особливо це стосується роботи куратора академічної групи, до функціональних обов'язків якого належить забезпечення своєчасного виконання студентами всіх поставлених перед ними завдань.

Не зупиняючись над алгоритмом роботи цих програмних засобів, репрезентуємо результати досвіду, отриманого під час організації навчальної діяльності майбутніх педагогічних фахівців у Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка.

Означений процес складався з декількох етапів:

– підготовчого (створення документа зі спільним доступом та розміщення в ньому індивідуальної траєкторії руху для кожного студента з кожної навчальної дисципліни, створення в додатку Viber групи для забезпечення обміну інформацією та спілкування);

– безпосередньої реалізації (надання доступу кожному студенту до документа та групи в додатку Viber та пояснення принципу їх роботи, наповнення контентом);

– підсумкового (перевірка результатів навчальної діяльності).

Комплексне використання саме означених програмних засобів дозволило без додаткових зусиль забезпечити тристоронню взаємодію «студенти – викладачі навчальних дисциплін – куратор групи» протягом усього навчального процесу. Кожен з учасників мав можливість у будь-який момент часу отримати доступ до навчальних матеріалів, отримати консультацію та проаналізувати результати діяльності кожного з учасників тристоронньої взаємодії, що забезпечувало постійну інформаційну підтримку та стимулювання студентів до навчальної діяльності.

Важливою перевагою використання зазначених програмних засобів є відсутність додаткових затрат на апаратне забезпечення і професійний супровід, доступність, мобільність, що також суттєво підвищує мотивацію всіх учасників навчально-виховного процесу.

Наразі ринок праці потребує фахівців нового типу, що ставить перед системою освіти актуальне завдання – формування особистості студента, що відрізняється відповідальністю та ініціативністю, адаптивністю до умов, що динамічно змінюються, здатних до множинних виборів, нового типу функціональної грамотності тощо.

У зв'язку із цим усе більшої популярності набуває форма багатосторонньої комунікації в освітньому процесі – інтерактивний метод. Спеціально організований спосіб багатосторонньої комунікації передбачає активність кожного суб'єкта освітнього процесу, а не лише викладача, паритетність, відсутність репресивних заходів управління та контролю з його боку. Зростає кількість інтенсивних комунікативних контактів між самими студентами.

Актуальність використання інтерактивних технологій під час економічної підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, на думку деяких учених, також визначається тим, що малоефективне формування готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності пов'язане з недостатнім використанням цих методів навчання, особливо аналізу та моделювання різних виробничих ситуацій та рольових ігор тощо.

Отже, основні завдання активізації навчання майбутніх учителів трудового навчання та технологій полягають у такому:

1) порушення пізнавального інтересу студентів до занять, позитивного емоційного ставлення до матеріалу, що вивчається, бажання вчитися; виховання почуття обов'язку та відповідальності за навчання;

2) формування та розвиток системи економічних знань як основи навчальних успіхів;

3) розвиток розумової активності як умови навчальних та пізнавальних умінь, пізнавальної самостійності студентів;

4) формування та розвиток системи вмінь та навичок студентів, без яких не може бути самоорганізації їх діяльності;

5) засвоєння прийомів самоосвіти, самоконтролю, раціональної організації та культури розумової праці студентів.

З точки зору активізації діяльності студентів та формування ключових компетентностей можна виділити такі інтерактивні методи, що використовуються при вивченні економічних дисциплін: кейс-метод, метод дослідження, метод проєктів, мозковий штурм, дискусії, ігрові технології.

Як показують спостереження, інтерактивне навчання дозволяє вирішувати одночасно кілька завдань, головною з яких є досягнення цілей навчання, розвиток комунікативних умінь і навичок.

Воно допомагає встановленню емоційних контактів між студентами, забезпечує виховне завдання, оскільки привчає працювати у команді, дослухатися думки своїх товаришів.

Використання інтерактивних форм у процесі навчання, як свідчить практика, знімає нервову навантаження студентів, дає можливість змінювати форми своєї діяльності, переключати увагу до вузлові питання теми занять.

Можна сказати, що застосування перерахованих методів під час економічної підготовки майбутніх вчителів трудового навчання та технологій дає можливість підготувати фахівця, що думає і знається на різних проблемах, здатного орієнтуватися в швидко мінливих інформаційних потоках і готового до відкритого і конструктивного діалогу з колегами.

Значну увагу варто приділити підготовці студентів до моделювання економічних ситуацій, формуванню вміння проводити економічні розрахунки, вирішенню дилемних та проблемних економічних завдань. Під час ділових та рольових ігор студенти навчаються застосовувати знання для вирішення економічних завдань, проєктувати ці знання на реальні обставини з урахуванням індивідуальних особливостей усіх учасників конкретної економічної ситуації.

Забезпечення наступності щодо дисциплін економічного напряму можливе, передусім, якщо передбачається розвиток наявних економічних знань і умінь студентів, отриманих на попередніх щаблях навчання.

Застосування вищезазначеного в процесі засвоєння знань з будь-якого економічного питання сприятиме глибшому усвідомленню майбутніми вчителями трудового навчання таких знань, первинному оволодінню вміннями їх практичного застосування.

Таким чином, використання творчого, креативного підходу для вивчення економічних дисциплін дозволяє перевести співробітництво викладачів та студентів в дослідницький режим: зробити їх діяльність цікавою та захопливою, підвищити ефективність праці викладача, а також дає можливість студенту працювати самостійно.

Вирішення завдань сучасного викладання економічних дисциплін, спираючись на методи креативного мислення, полягає в активному використанні і стимулюванні наступних підходів в організації навчального процесу:

– акцент на самоосвіту – оволодіти властивістю поповнення та генерацію знань, швидкої орієнтації в отриманій інформації, а також сучасними способами самоосвіти (під керівництвом викладача);

– розвиток усестороннього співробітництва викладачів та студентів з позиції активної продуктивної діяльності останніх;

– використання технік креативного менеджменту в освіті дозволяє позбутися неорганізованих спрямувань студентів та зробити їх творчими, інноваційними;

– розвиток адаптивного навчання – використання сучасних освітніх методик, технологій та засобів;

– індивідуальний підхід – урахування індивідуальних особливостей кожного студента для підвищення ефективності їх діяльності.

Урахування цих положень дозволить підвищити рівень креативності майбутніх педагогічних фахівців, підвищить їх інтерес до навчання та сприятиме мотивації до економічної підготовки.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Таким чином ефективність економічної підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій забезпечується реалізацією таких педагогічних умов:

а) організаційних: спрямованість всього навчально-виховного процесу педагогічного навчального закладу на освоєння професійних знань, умінь та навичок;

б) технологічних: побудова системи формування економічної компетентності педагогічних фахівців на основі сучасних методів навчання, використання інформаційних освітніх програм та засобів інформаційно-телекомунікаційних технологій;

в) змістових: переробка навчальних програм дисциплін з урахуванням сучасних вимог до рівня економічної підготовки майбутніх педагогічних фахівців; розроблення курсу за вибором, який сприяє формуванню економічної компетентності.

Сформованість економічної компетентності вчителя технологій є поняттям динамічним, багатогранним й багатоаспектним, зміст якого корелюється із соціально-економічним, техніко-технологічним розвитком. «Проблеми набуття економічної освіти майбутніми педагогами виходять за межі локальних змін у навчальних планах, змісті окремих навчальних дисциплін, організаційно-методичних аспектах освітнього процесу. Тут задіяні моделі навчання (модульно-рейтингова, кредитно-модульна, компетентнісна та особистісно-розвивальна), що істотно змінює вирішення проблеми за традиційними підходами, формування нових цінностей освіти. На зміну звичному культу успішності навчальної дисципліни приходить цільовий орієнтир – особистість, спрямування на полікультурність, наукоємність, інформаційну насиченість педагогічних систем, нові форми оцінювання результатів освітньої діяльності. Заклади вищої педагогічної освіти використовують інноваційні педагогічні технології професійно-економічної підготовки як інструментарій двох протилежностей – соціалізації та індивідуалізації особистості майбутнього фахівця-педагога» [4].

Однією з передумов ефективного процесу навчання основ підприємницької діяльності є свідоме засвоєння студентами знань з інтегрованого курсу, що забезпечується цілісністю слова, образу та творчою діяльністю студентів за умови їх високої активності й самостійності. Оскільки активізація пізнавальної діяльності є найважливішим показником навчання студентів, у методиці перевагу надано активно-творчим проблемним, пошуковим методам навчання.

Список використаної літератури

1. Ляшенко М. Ю. Формування фахової компетентності з основ підприємництва в майбутніх учителів технологій: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2017. 22 с.

2. Уроки з підприємницьким тлом: навчальні матеріали / за заг. ред. Е. Бобінської, Р. Шияна, М. Товкало. Варшава: Сова, 2014.

3. Слюсаренко Н. В., Гаврилюк Г. М. Методичні аспекти організації проектно-технологічної діяльності учнів на уроках трудового навчання. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Сер. : Педагогічні науки.* 2012. Вип. 21. С. 9–15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2012_21_4

4. Падалка О. С. Економічна освіта в системі професійної підготовки вчителя. Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти. У 3 ч. / за ред.: Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, О. Г. РОМАНОВСЬКИЙ. Харків, 2010. Вип. 27 (31). Ч. 1. С. 205–211.

OF LABOR EDUCATION AND TECHNOLOGY

Shevel Borys

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Technological and Vocational Education
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University

Introduction. *In the realities of today, there is a problem with improving the content of the training of future teachers of labor education and technology. We are talking about its economic component since taking this aspect into account makes it possible to carry out professional activities taking into account the conditions of modern society specialists of this profile. The high social significance of the results of their activities necessitated the search for new forms of improvement of their professional training and development of economic competence.*

Purpose. *The article aims to study the features of the introduction of the economic component to the system of training future teachers of labor education and technology.*

Methods. *Analysis and generalization of scientific literature, comparison, synthesis, systematization, and generalization of information were used.*

Results. *The article substantiates the expediency of improving the economic training of intending labor education and technology teachers by the conditions of implementing the Concept of the «New Ukrainian School».*

The place of the economic component in the project and technological activity at the labor education lessons in secondary education institutions, and in the professional training of intending labor education and technology teachers is determined. Attention is focused on the importance of preparing students to conduct lessons on entrepreneurial backgrounds.

Based on the analysis made it was found that the use of economic calculations in organizing students' project activities is an important part of the professional activity of intending labor education and technology teachers, and therefore it requires identification and justification of the effective forms, technologies, techniques, and methods of training for this activity.

It is noted that in the process of working out the content of training part of which is the system of training intending labor education and technology teachers to organize students' economic activities it is necessary to take into account the variability of academic courses, their focus on holistic, and systematic training for professional activity.

Conclusion. *The presented ways of introducing the economic component into the process of training intending manual work and technology teachers are considered effective tools. Moreover, achieving the goal is possible when updating the content of their professional training by introducing the course «Economics and Organization of Production», which provides studying the theory and practice of entrepreneurship as a leading form of management in a socially oriented market economy. The course study program is worked out in such a way that it is possible to use and consider both training tasks and specific situations of business practice. Special attention is paid to training intending labor education and technology teachers for performing project activity, conducting marketing research, and economic calculations. The implementation of the tasks set in the educational course is based on significant changes, modernization of professional training of intending labor education and technology teachers in the higher pedagogical institution, which should reflect current trends in the development of technology and entrepreneurship, the achievement of pedagogical science in methodology, theory and practice.*

Keywords: *Labor Education and Technologies Teachers, Economic Component, Training, Educational Field «Technology», Project Activity.*

References

1. Lyashenko, M. Y. (2017). Formuvannia fakhovoi kompetentnosti z osnov pidpriemnytstva v maibutnikh uchyteliv tekhnolohii [Formation of professional competence on the basics of entrepreneurship in future technology teachers]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv: Natsionalnyi pedahohichnyi universytet im. M. P. Drahomanova. [in Ukrainian]
2. Bobinska, E., Shyiana, R., & Tovkalo, M. (Eds.). (2014). *Uroky z pidpriemnytskym tlom [Lessons with an entrepreneurial background]*. Varshava: Sova. [in Ukrainian]
3. Sliusarenko N. V., & Havryliuk G. M. (2012). Metodichni aspekty orhanizatsii proiektno-tekhnolohichnoi diialnosti uchniv na urokakh trudovoho navchannia [Methodical aspects of the organization of project-technological activities of students in labor training lessons]. *Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Oleksandra Dovzhenk – Bulletin of the Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University*, 21, 9–15. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2012_21_4 [in Ukrainian]
4. Padalka O. S. (2010). Ekonomichna osvita v systemi profesiinoyi pidhotovky vchytelia [Economic education in the system of professional teacher training] In L. L. Tovazhnianskyi & O. H. Romanovskyi (Eds.) *Problemy ta perspektyvy formuvannia natsionalnoi humanitarno-tekhnichnoi elity – Problems and prospects of the formation of the national humanitarian and technical elite*, 27(31), 205–211. [in Ukrainian]

Отримано редакцією 27.11.2022 р.